

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almenyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

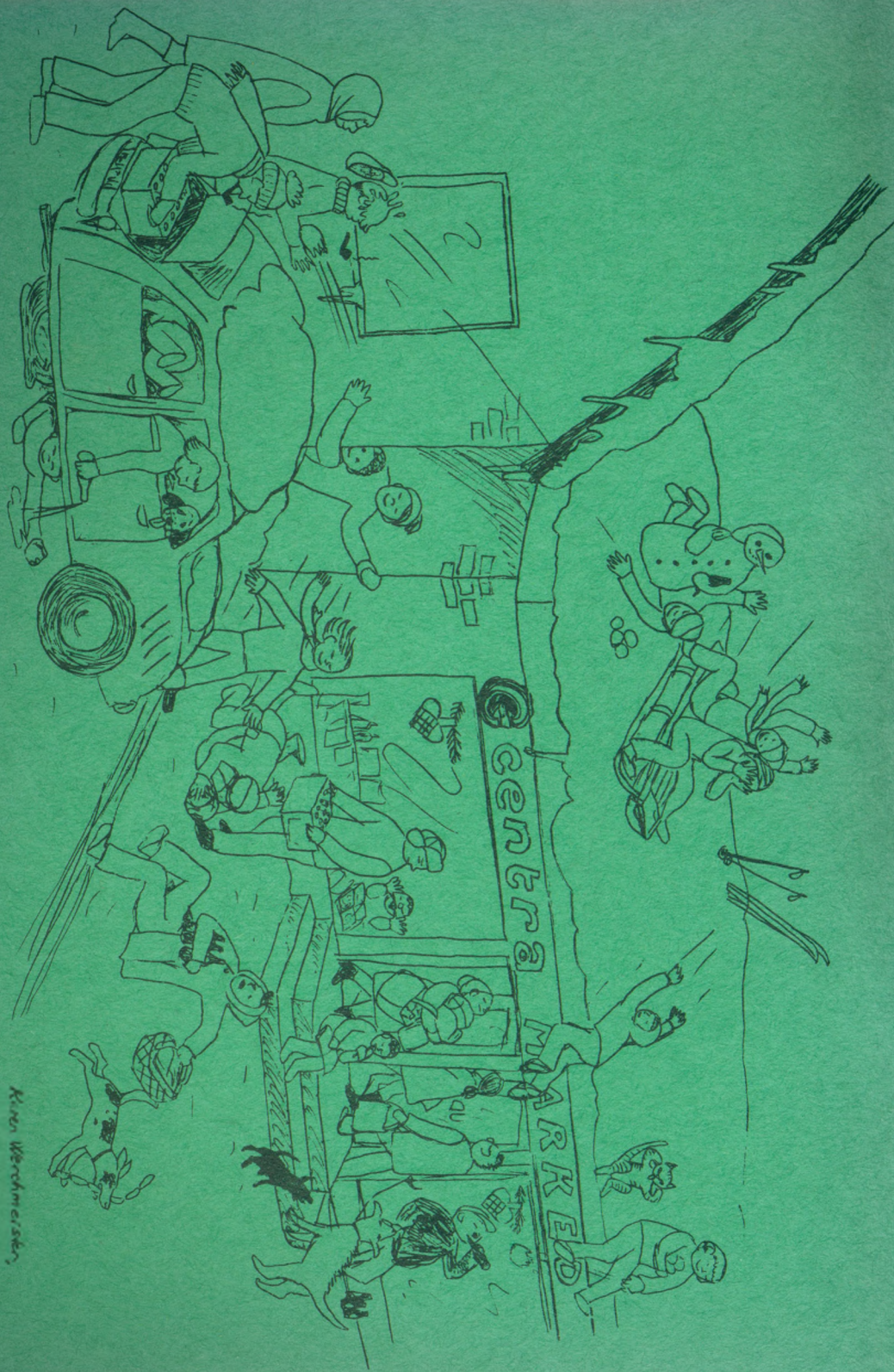
Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

BRODESKOV

JUL'74

BRØDESKOV JUL '74

Redaktion

Ethel Ejlskov
H. K. Ejlskov
Eva Guldager
Jørgen Sandberg
Karen Werchmeister
Anders Bohn (ansv.h.)

Salg

Benyt talen i Borgeravisen !
Ved forskellige lokale møder
i december.

Butikker i vort område, samt
hos enkelte boghandlere og
kiosker i Hillerød, Allerød
m. fl. byer.

Ring: Ejlskov 264687
Sandberg 260153

Pris

Kr. 10
Samtidig sælges restoplaget
af BRØDESKOV JUL 73 så længe
lager haves til kr. 5

Kasserer

Poul Madsen

Tryk

Tårnby Tryk

Nettooverskud

ved salget går til Brødskov
Borgerforenings byggefond.

Udgivelse m.v.

Ved Brødskov Borgerforenings
udvalg for arrangementer til
fordel for byggefond (loppe-
gruppen).

Tak for hjælp og bidrag fra
medlemmer m. fl.

Tak til annoncører for støtten

En særlig tak til forfattere
af heftets historier og ar-
tikler.

Kære læser!

Brødskovområdet er stort
set det samme som den
sydlige del af Hillerød
kommune. Her har vi et
ganske aktivt forenings-
liv - Borgerforening,
idrætsforening og mange
andre. BRØDESKOV JUL 74
er blot eet resultat af
denne aktivitet.

Nu udsender vi juleheftet
på andet år, og vi håber på
en ligeså god modtagelse
hos en endnu større kreds
lår.

Vel samler vi penge til
vort byggefond - også ved
salget af dette hefte -
men ikke for enhver pris.
Aktiviteterne kombineres
med morskab og fællesskabs-
følelse for både aktører
og publikum. Både redak-
tion og forfattere har haft
fornøjelse ved at lave det-
te hefte. Nu kan vi kun hå-
be, at BRØDESKOV JUL '74 kan
more og hygge om dets læse-
re.
God fornøjelse !

Glædelig jul

Redaktionen

b
b

Kulsviere i Nordsjælland

Det er muligt, der har levet og virket kulsviere omkring Brødeskov, men der findes ingen synlige spor af, at en sådan virksomhed, som fra gammel tid kendetegnede Nordsjælland, har udfoldet sig på denne egn.

Kulmiler og kulsviere har der ellers været jævnt hen i alle skovrige områder, men når Nordsjælland blev kulsvierlandet fremfor noget andet, må det skyldes hovedstadens store behov for trækul. Gennem milebrændingen var træet befriet for sit indhold af vand og tjære, og tilbage blev et brændsel, der var let af vægt, men stadig rummede mange varmekalorier. Trækul er bekvemt brændsel ikke alene på grund af sin ringe vægt, men også fordi det er stort set lugt- og røgsvagt.

I dag kendes trækul bedst som brændsel i havegrillén, men frem til det seneste århundredskifte fandt trækullene stor anvendelse i håndværk, industri og i hjemmet. I almindelighed var trækul for dyrt at anvende som komfurbrændsel. Kun i de mere velstående hjem tillod man sig en sådan luksus, og de kongelige køkkener på Amalienborg var storaftagere. Dette sted blev der brugt et par tusinde tønder trækul hvert år.

Så at sige al slags træ kunne anvendes til den proces, der forkullede det, men undlod at forbrænde det til aske. Trækul af bøg gav den kraftige varme, og det var specielt guldsmede og sølvsmede, der spurgte efter bøge-kul. I hjemmenes temaskiner og strygejern kunne anvendes kul af ringere træsorter som el og gran.

En mand, der kom til at nære en stærk interesse for kulsviere, var maleren Poul Bille-Holst, og i sin kunst satte han dem varige minder. Et af disse kan ses i Kulsvierskolens foyer, og ni store portrætter - forstudier til det store gruppebillede "Kulsviere" i skolen ved Jespervej - blev for et par år siden erhvervet af Hillerød kommune og udlånt til udsmykning af Kulsviergården i Alsønderup.

Poul Bille-Holst, der døde i 1959, kom som ung til Esbønderup Skovhuse og indrettede sit kunstnerhjem i "Lilløgården". Han slog sig ned i Skovhusene i en tid, hvor der endnu blev brændt trækul i miler. Han mødte her det sidste slægtled af aktivt arbejdende nordsjællandske kulsviere og nåede at forevige dem, mens tid var.

Om en af det nævnte gruppebilledes forgrundsfigurer har Bille-Holst fortalt:

Den sidste i Skovhusene, der brændte kul, var min nabo, Pløk-Karl. Han havde sin mileplads lige udenfor min have. Lille Pløk-Karl med en mægtig overkrop og ganske små ben. Han var enøjet, og hans lille hund, der lignede ham som en søn, var også enøjet.

Der er fortalt meget om kulsviernes vildskab og uvornhed. Pløk-Karl var verdens skikkeligste mand. Et blidt gemyt, der gerne lod sig snyde. Han sled som et bæst hele sit liv og blev fattigere og fattigere. Han var blevet helt skæv af arbejdet, og hans hænder var knortede og knudrede på den mærkeligste måde. Hvorfor han hed Pløk-Karl, ved jeg ikke. Der har antagelig været en skomager mellem hans forfædre. Egnen her er så rig på underlige øgenavne: Kristian-Sidelæns, Pave-Snabelen, Boldten, Genlkkeren, Kulfanden, Pive-Las, Kloster-Karl og Pinden - hvis forfædre engang havde lavet tøjrpæle.

Og så tilføjer Bille-Holst: - En del øgenavne tør jeg ikke nævne, for det er navne på stridbare og vanskelige mennesker !

Lille Pløk-Karl var kulsvier, og hans forfædre havde været kulsviere. Han stablede sin mile sammen på marken bag mit hus. Veddet

blev afbarket og savet i lige store stykker. Det blev stablet op i en fordybning i jorden, og stykkerne blev stillet skråt. Ovenpå blev dynget ris, og det blev dækket med græstørv. Ovenpå det hele blev skovlet jord.

Rundt om milen var der lavet trækhuller, og den blev antændt forneden. Pløk-Karl kunne se på røgens farve, om milen brændte, som den skulle. Han hoppede rundt om milen på sine små ben og tilstoppede trækhuller, eller lavede nye. Han ordnede og regulerede, og hans lille hund hoppede med og kikkede med sit ene, runde øje.

Milen skulle brænde i tre døgn, og i hele den tid skulle den overvåges omhyggeligt.

Pløk-Karl, der endte sine dage i fattighuset, begyndte sin tilværelse i en fattigdom, der var mindst ligeså hård som den, han døde i. Pløk-Karl var bare fire år, da hans far forlod kone og en stor børneflokk. Som seksårig blev Karl sendt ud med tiggerkurven ad en bestemt rute, der indledtes i Esbønderup og fortsatte gennem landsbyerne nordpå til Dronningmølle og Hornbæk - en travetur på et par mil. Kurven var dækket med et tørklæde, og Lille Karl kunne ofte fortælle sin mor, når han kom hjem, at et og andet sted havde kørnerne lettet på tørklædet og fra kurven taget noget, som var bedre end det, de lagde i den.

Den romantik, der kredser om kulsvierne og kulsvierlandet, har næppe haft meget med den barske virkelighed at skaffe!

Bysvenden.

En rejse til Rusland

Det tager mindre end to timers flyvning og ca. en times buskørsel at komme fra rådhuspladsen i København til den røde plads i Moskva. For et par år siden havde jeg i forbindelse med en faglig kongres lejlighed til at tage denne tur. Selvom turens egentlige formål havde et fagligt sigte, blev der tid til turistmæssige studier i Moskva, i Ukraine og på Krim. Turen var meget oplevelsesrig, og jeg vil her prøve at fremkalde nogle glimt af oplevelser undervejs.

Den røde plads er Moskvas centrum. Pladsen er omkranset af Kremis ringmur på den ene langside, og lige overfor ligger det enorme varehus "Gum". For den ene ende ligger Basilrus - katedralen, som med sine mange karakteristiske løgkupler er kendt fra de fleste turistbrochurer over Moskva, og i den anden ende ligger Moskvas nationalmuseum.

Hvis man spadserer over den røde plads i tiden 10-14, vil man kunne se en kø af mennesker i langsomt vandrende tempo, styrende mod Lenins mausolæum, der ligger som en solid marmorfæstning lige op ad Kreml muren. Man bør ikke besøge Moskva uden at få hilst på Lenin, men det viser sig, at køen er ca. 2 km. lang og ender et godt stykke nede ad en sidegade. Problemet er dog hurtigt klaret, for vor russiske guide får os med en håndbevægelse stoppet ind langt fremme i køen uden den mindste protest fra de bagvedstående. Vi er snart fremme ved en beskeden buste af Stalin, som er anbragt diskret, men næppe tilfældigt bag en ædelgran ved marmorpaladsets bagside. I muren findes en lang række mindetavler over sovjet-helte. De sidst

5 tilkomne er Gagarin og et par rumfolk, som er omkommet i de senere år. Langsomt vandrør menneskeslangen ind i tusmørket og ned ad snoede gange og trapper til et rum, hvor Lenin ligger balsameret som en voks lignende figur i en glaskiste, i et svagt lysskær. Han har fire vagter omkring sig, som ikke bevæger sig en millimeter. Der er knugende stilhed i rummet. Indimellem hører man et svagt hulk og snøften, som omgående bliver manet ned med et skarpt hysen fra militærpersoner. Man kan ikke stå stille, da køen hele tiden er i bevægelse og kort efter er man oppe igen og kan hente sit afleverede fotoudstyr og evt. andre farlige genstande, som betingelsesløst må afleveres inden besøget.

Ovre på den anden side af den røde plads findes Moskvas største Indkøbscenter, som får Lyngby storcenter til at ligne en landsbykøbmandsbutik i sammenligning. "Gum" består af et net af handels-gader på kryds og tværs i flere etager, og menneskemylderet er så tæt, at folk med tendenser til klaustrofobi skal holde sig i nærheden af udgangene. Her kan alt købes for gode rubler, og ekspedienterne er konstant i gang med at tælle sammen på kuglerammer, som de har en kolosal færdighed i at bruge. De mere heldige er udstyret med danske Contex regnemaskiner, som kunne ses i alle butikker og hoteller fra Moskva til Yalta.

Kreml er en by i byen, omkranset af den ca. 3 km. lange ringmur. Her indenfor findes den "øverste sovjet", som ikke er tilgængelig for den almindelige turist. Men de øvrige Kreml bygninger er flittigt besøgt af turister af alle nationaliteter. Navnlig er de meget smukke katedraler med czarernes gravmæler meget besøgt. Disse er alle omdannet til museer nu. Den vældige czar-kanon fra 1586 med en kaliber på 800 mm vækker også berettiget opsigt. Det samme gælder czar-klokken ved siden af. Denne enorme klokke faldt efter sigende ned ved en brand, hvorved den sprak og en mindre flis på 11 tons faldt af. Kremles nyeste bygning kongrespalæet blev bygget i 1961. Denne statelige bygning, hvis kongressal kan rumme 6000 partitro sovjetborgere, hjembragte arkitekten Ruslands fornemste hædersbevisning, Leninordenen. Ved særlige, festlige lejligheder danner denne bygning ramme om Bolsjoi-teaterets operaer og baletter.

Da vi var på besøg i bygningen, blev vi bedt om at optræde som statister i et lille indslag i en russisk instruktionsfilm for turistguides.

Man kommer nemt og hurtigt rundt i Moskva med metroen. Mange meter under storbyens larm findes et rigt forgrenet net af spor i alle retninger. De underjordiske stationer er meget smukke bygningsværker og konstant bemandede med rengøringspersonale. For blot 5 ko-
peck (ca. 40 øre) kan man komme til et hvilket som helst sted i byen. Der går et tog hvert andet minut, så man kommer aldrig for sent til toget, men vognene er trods dette altid overfyldte, så man skal ikke vove sig for langt ind i vognen, ellers kommer man ikke af det rette sted. Betalingen foregår ved nedgangen til metroen ved at man stopper sin mønt i en spærebøssellignende kasse med højre hånd. Er man køjthåndet får man et slag over benet af en automatisk arm, for så har man betalt for nabobåsen, hvilket automatikken ikke tar højde for. I løbet af få minutter er vi ude ved Moskvas imponerende Dunamo stadion i byens sydlige udkant. Ilge ved ligger det ilge så imponerende universitet fra Stalin-tiden i bedste kransekagestil, hvis skønhed dog i høj grad kan diskuteres. Der findes 7 sådanne stalinistiske kransekage-paladser i Moskva.

Vor gode gulde skaffer os nemt og ubesværet biletter til Moskvas største cirkus, som konstant kører for fuld hus. Her så vi topstjerner fra den fineste verdenselite, der gav alt hvad de havde i sig til et publikum, der tilsyneladende ikke ejer humoristisk sans, men som har lært at klappe efter de fornemme præstationer.

Moskva er stor og spændende, men tiden er knap, og snart er vi på vej til Ukraine, hvor der skal ses på landbrug. Efter en blød landing i Kharkov og en hurtig indkvartering på et upåklageligt hotel begiver vi os på vej i en højbenet bus ad støvede grusveje til et kollektivbrug ca. 100 km. borte. Vor engelsktalende tolk og rejseleder Nina klarer enhver situation undervejs. I kollektivets mødesal og biograf m.m. bliver vi budt velkommen af formanden, som via Nina fortæller, hvad der foregår på farmen, der på russisk kaldes kolckhos. En kolckhos minder mere om en kommune, end et storlandbrug efter danske begreber. Foruden det egentlige landbrug findes der forskellige virksomheder, såsom værksteder, små fabrikker, forskellige butikker, skoler, børneinstitutioner

o.s.v. Beboelserne ligger som mindre etageblokke imellem de forskellige virksomhedsafdelinger. Der er også enfamilieshuse med små jordlodder til, hvor der går en ko, nogle får eller geder og græsser. Ca. 7000 mennesker er bosat og på en eller anden måde beskæftiget ved kolckhosen. Både mænd og kvinder arbejder med i markerne, i staldene, på værksteder, som lærer ved skoleene eller i børnehaverne. De ældre er også med i arbejdet, hvis de ikke passer den yngre generations mindre børn.

I Kharkov overværede vi et russisk bryllup med velvillig tilladelse fra brudeparret. Umiddelbart adskiller dette sig ikke meget fra et dansk borgerligt bryllup. Bruden delte gavmildt ud af sin brudebuket til vore damer, dog blev der gemt et par gladiolus til Lenins monument på byens torv, hvor brudebuketterne traditionen tro bliver nedlagt.

Et par kunstmuseer og et fagligt center blev der også lejlighed til at besøge. Desuden fik vi en tur i byens stolthed, en mini-jernbane på 6 km længde, hvor alle funktioner blev udført af børn. Efter et par dages forløb gik turen videre med tog til Krim. For at udnytte tiden foregik denne rejse om natten. Det var umuligt at sove, da der var kvælende varmt i toget, så tiden gik med at drikke the, som blev brygget undervejs - og tale russisk med medpassagerer. Jeg havde desuden lejlighed til at banke en russer i skak, selvom mine færdigheder på dette felt lader meget tilbage. Det var vist en venlighed fra russerens side. Tidligt på morgenen ankom vi til Simferopol, hvor en anden kollektivfarm blev besøgt. Vi ankom lige midt i vinhøstens tid, hvor vi fik lejlighed til at følge druerne fra de ca. 1500 td. land på deres vej fra vinstok til flaske, og man var ikke smålig med smagsprøver, hvilket satte sit præg på rejsedeltagerne. Senere gik turen videre med bus til Yalta, som er den jævne sovjetborgers ferieparadis. Byen ligger

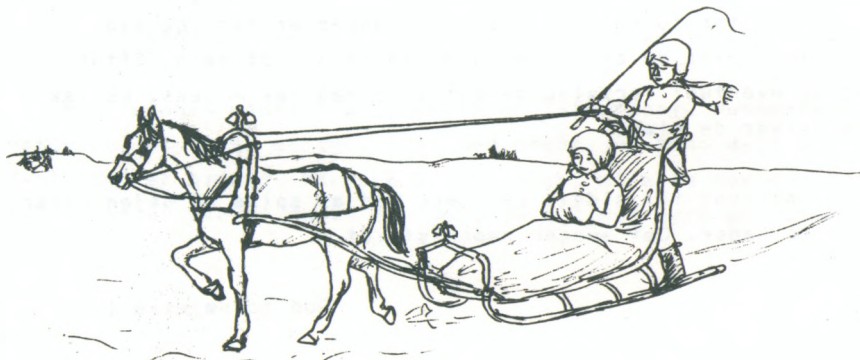
usædvanligt smukt ved Sortehavet med de ca. 1500 meter høje bjerge på byens bagside. Yalta er en usædvanlig ren by, her findes ingen larmende virksomheder eller rygende fabrikker. Derimod ligger sanatorier og hoteller side om side langs kysten, som er tæt pakket af velnærede, solskoldede russere. Mange af hotellerne er ombyggede rigmandspaladser fra czartiden. I Yalta blev der lejlighed til at besøge den halvtropiske "Nikitske" botaniske have, som huser et væld af sjældne planter. Endvidere besøgte vi forfatteren Anthon Chekhovs hus, der nu er museum, samt det tidligere czar-sommerpalads "Liwadia", hvor det berømte møde mellem Stalin Churchill og Roosevelt fandt sted.

Turen tilbage til Moskva foregik med fly, med et par dages ophold i Kiev, hvor der bl. a. var lejlighed til at sejle på Dnjepr floden, som ved Kiev er over en halv km. bred. I Moskva blev der lejlighed til endnu et besøg i Kreml, forøvrigt den samme dag som den tidligere meget mægtige Khrushchov døde på Kremls lazaret. Dette dødsfald blev ikke markeret på nogen måde, vi erfarede det først efter hjemkomsten.

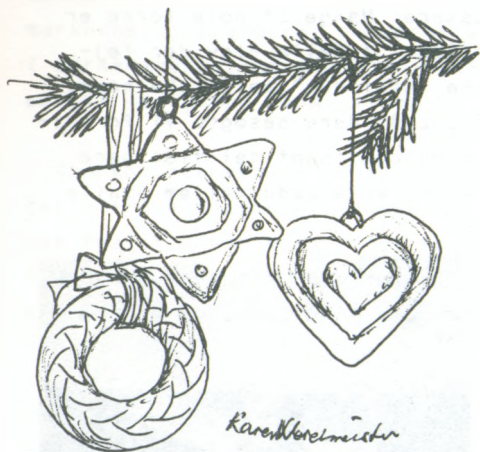

I Moskva tog vi afsked med vore hyggelige rejsefæller, der skulle videre til Japan, USA, Canada, Tyrkiet, Rumænien, Tyskland og et par andre lande. Og efter en 40 timers togrejse gennem Rusland, Polen og Tyskland var vi hjemme igen - en stor oplevelse rigere.

Orla Svendsen.

Nyt i julepynt

Julepynt kan laves på mange måder. Her får I anvisning på én af måderne. Selvfølgelig kan man da også lave andet end julepynt af denne "dej", f.eks. relieffer til at hænge på væggen eller smykker. Tingene kan nemlig males med plakafarve bagefter.

Det er nok nødvendig med voksen hjælp for de mindste af jer, da figurerne skal bages i ovn.

"DEJEN" laves på følgende måde:

Bland 4 kopper mel og 1 kop salt i en skål og ælt dette med 1½ kop vand. Ælt det godt. Hvis dejen virker for stiv, kommer du blot lidt mere vand i.

Så er den parat til at blive rullet ud, trillet i pølser eller hvad man nu har lyst til. Du kan skære hjerter og stjerner ud, hvis du må låne din mors kageform. Bagefter kan du lave mønstre med f. eks. en gaffel, clips eller lignende.

Du skal ikke lave opretstående figurer, da disse synker sammen under bagningen.

Hvis tingene skal hænge, stikker du en hårnål, en bøjet ståltråd eller en clips ind i dejen, så kun et øje stikker frem. Nu skal tingene i en ovn, der først er varmet op til 175⁰ og bages 1-2 timer, alt efter tykkelsen. Prøv om tingene er færdige med en strikkepind. Hvis de er bløde, skal de have lidt mere. Efter afkøling og eventuel farvning sprøjtes de med lak -f.eks. hårlak. Ellers bliver de bløde.

Lige en advarsel til sidst: Lad være med at spise af dejen eller de færdige kager. Det smager rædselsfuldt.

God fornøjelse !

Fra en ung i sognet:

Om julen

Til hverdag går man jo nok ikke og tænker over julen, og hvad jul er. Men når man nærmer sig julen, begynder man at tænke over, at man skal have købt julegaver og andet til julen. Det er nok de færreste, der tænker over, hvordan deres egen opfattelse af julen er. Hvis man standser folk på gaden og spørger dem, hvad jul er, så vil de fleste nok svare: "Det er en aften, hvor man får andesteg og julegaver og mandelgave. Men de færreste tænker vel næppe i julens travlhed over, hvorfor vi egentlig holder jul. De voksne tænker vel mere end børnene på, at det er for at fejre, at Jesus blev født for - i år - 1974 år siden. Hvis man slår op i et leksikon under jul, står der f.eks.:

JUL, kristen højtid til minde om Jesu fødsel. Fra det 4. årh. fejret i den vestl. verden 25. dec., som da var vintersolhvervsdagen. Gorud for j. går de 4 adventsøndage; j. fejres hos os fra juleaften 24. dec., til trettende-dagen 6. januar.....

I andre leksika er det beskrevet på en måde, som ikke er til at forstå for normale mennesker.

Men hvis jeg skulle komme med min egen opfattelse af julen, bliver den vist som mange andres. Julen er en højtid, hvor man julebager og pynter juletræ, giver gaver, spiser andesteg og ris á la mande og får mandelgave.

Der fejres jo ikke jul på samme måde overalt i verden. F.eks. i Israel forbinder man julen med noget dybt religiøst.

I de katolske lande holder man jo slet ikke jul på samme måde som hos os. Og sådan er det jo forskelligt.

Man forenes måske i grupper under jule-ræset. Husmødrene er enige om, at julen er dyr, hvad mad angår, og hvor dyrt al julepynt også er blevet. Mændene er enige om, at alle gaverne og juletræerne er blevet dyre. Men uden om alt det dyre er julen jo en dejlig tid.

Krydsord

13

Her er noget at gruble over. Løsningen kommer i næste nummer af juleheftet !

1. Fører	25. Bindeord
2. Talord	26. Fremmed
3. Træ	27. V. Forkortelse
4. Stedord	27. L. Verdensdel
5. Luftart	28. V. Forkortelse
6. V. Redskab	28. L. Landsdel
6. L. Aktuelt dyr	29. V. Smerte
7. V. Landsdel	30. Ret
7. L. Musikudtryk	31. V. Mærke
8. V. Smerte	31. L. Udbrud
8. L. Stedord	32. Russisk by
9. V. Retning	33. V. Ret
9. L. Udklædning	33. L. Uoplagt
10. Anbragt	34. V. 2 ens
11. Drengenavn	34. L. Stedord
12. Stillingsbetegnelse	35. V. Fred
13. V. Pigenavn	35. L. Plantedel
13. L. Grydeske	36. Handyr
14. Næse	37. Stilfærdig
15. V. Kører	38. Spise
15. L. Fisk	39. V. Slot
16. Dessert	39. L. Bekræftelse
17. Biord	40. V. Hiv
18. Støj	40. L. Talord
19. Prærie	41. Ikke
20. V. Nægtede	42. Retning
20. L. Dansk bokser	43. Hullede
21. Gud	44. Stedord
22. Drengenavn	45. Opslidt
23. V. Ryge	46. Slægtning
23. L. Forkortelse	
24. V. Kvast	
24. L. Byggemateriale	

Forkortelserne V. og L. står naturligvis for henholdsvis vandret og lodret.

God fornøjelse !

Katolsk Jul

Hvad skal vi med Julen ? Hvorfor fejrer vi den ? Spørgsmålet bliver stillet hvert år, enten af forargede puritanere, der synes vi skal stryge alle festligheder i disse for vort land så alvorlige tider, eller af sandhedsforkæmpere, der synes, at det hele er én stor, hyklerisk forestilling, al den stund de allerfærreste af os skænker Julens ophavsmand mange tanker den øvrige del af året. Kun en meget lille gruppe spørger ud fra deres hjerters uvidenhed. Og alligevel er der vel kun meget få, der er så konsekvente, at de helt stryger julefestlighederne, kun fordi de ikke tror på Julens budskab ? Der er altid menneskelige hensyn at tage, ingen må sidde alene, og hvem kender ikke en eller anden, de gerne vil glæde, om ikke for andet, så for det menneskelige fællesskabs skyld. Jeg husker en bemærkning fra sidste års debat om julefestlighedernes berettigelse: "Selv tror jeg ikke på noget, men jeg er ikke fri for at misunde de kristne den meget smukke oplevelse" Det er ærlige ord - og sande. For det er virkelig en smuk oplevelse at kunne trænge ind bag al halløj og bare glæde sig over det helt oprindelige, at "ordet er blevet kød og har boet iblandt os" - at Gud blev menneske for at dele vore vilkår og vise os, hvilke muligheder, de trods alt indebærer.

Da Julens traditioner kom på tale for nylig, spurgte en af mine bekendte, om jeg som katolik ikke kunne fortælle noget om "katolsk Jul". Min første tanke var da, at den katolske jul vel ikke adskilte sig fra den folkekirkekristne, da Julens hovedperson jo dog er én og den samme for begge trosretninger, men ved nærmere eftertanke faldt det mig ind, at der dog er visse forskelle, når man tænker på de traditionelle juleskikke i de katolske lande, selv om de også varierer, alt efter hvor meget de pågældende landes egne traditioner af mere eller mindre hedensk art er smittet af på dem.

Det, der dominerer den katolske tradition, er først og fremmest julekrybben - træet kommer i anden række. Mange steder, hvor der er børn, bliver krybben stillet op allerede flere uger før jul, det vil sige bare den tomme stald. Det bliver så mere eller mindre lagt hen til børnene selv at gøre den så lun og smuk som muligt til det store øjeblik, julenat kl. 24, da barnet kan læg-

ges i krybben. I kirkerne bliver krybben stillet op som det centrale (bortset fra alteret naturligvis) og pyntet med lys og blomster. De kan være udtryk for høj kunst, disse krybber, eller de kan være naive, som oftest heldigvis det sidste, da julen dog til syvende og sidst er barnets fest. Barnet er centrum, på én gang giver og modtager, og børnenes betagelse over hele sceneriet med okse, æsel, med Jomfru Maria og Josef og sidst, men ikke mindst Jesusbarnet på strået i krybben er af en anden, men for os andre ikke mindre inspirerende art end den, der lyser i deres øjne, når træet tændes og gaverne skal deles ud.

Det med gaverne er iøvrigt i visse katolske egne noget helt andet end hos os. I Belgien for eksempel er det Sct. Nicolaus, der kommer med gaverne, mens det mange steder i Frankrig og det sydlige Tyskland er det lille Jesusbarn, der står som den ædle giver. Sct. Nicolaus var i midten af det 4. århundrede biskop i Myra i Lycien, der er beliggende i Lilleasien. Han øvede stor godgørelse i det skjulte, og det er alt, hvad jeg kan berette om den historiske person, der blev model for den senere sagnfigur, der står for højdepunktet af den verdslige del af festen. Han ankommer på sin særlige festdag, den 6. december i sin bispedragt, med mitra og stav, fulgt af sin følgesvend, Knecht Ruprecht, der tager sig af de mindre artige børn, som han simpelthen putter i sin dertil indrettede sæk - til frydefuld og upædagogisk rædsel for de arme unger. De artige derimod får gaver og godter af Sct. Nicolaus. Nu har jeg imidlertid en fornemmelse af, at Ruprecht er blevet upopulær, for alle er jo artige nu om stunder - uhygge, ondskab og slige sager er blevet fortrængt og i hvert fald i Norden er Sct. Nicolaus blevet til Santa Claus, med rensdyrtrukket slæde - eller slet og ret til Julemanden.

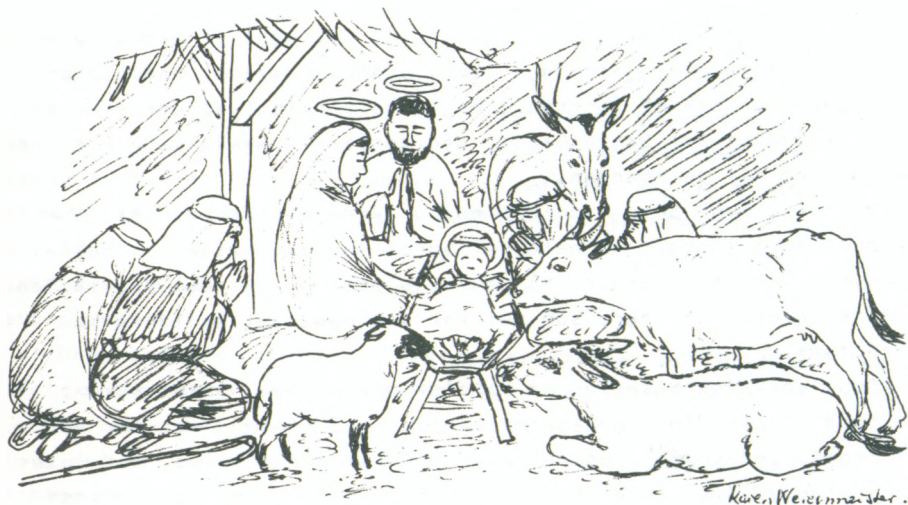
Men der, hvor Sct. Nicolaus endnu optræder traditionelt, har man den store fordel, at hele det verdslige juleræs er overstået i begyndelsen af december, så selve julenat og juledag kan få den rent religiøse karakter, som vel var den oprindelige tanke med denne fest.

Også adventskransen er af katolsk oprindelse. Ordet Advent kan også i denne forbindelse oversættes ved Komme - man ser hen til noget, der kommer, og dette er simpelt hen det lys, der tales om i Johannes evangeliet " - og lyset skinnede i mørket". Først skimter vi det kun svagt, derfor tænder vi kun ét lys, men efter-

hånden som tiden nærmer sig, bliver skæret stærkere, derfor tænder vi de følgende uger to, derefter tre og til sidst stråler alle fire lys for at minde om, at det store, frelsende lys er kommet for at oplyse mørket. Adventskransens bånd skal for at være korrekte være violette, den farve, der symboliserer bod og faste. Adventstiden var og er stadig i den katolske kirke forbundet med bod og stille eftertanke, fasten bliver dog kun praktiseret meget få steder.

Adventstiden ophører julenat kl. 24, når kirkeklokkerne ringer os sammen, for at vi endnu en gang kan lytte til det glade budskab. Skal man derfor være konsekvent som katolik, bør man naturligvis vente med alle festligheder til dette tidspunkt. Det gør man bare ikke her i landet. Man følger landets skik og holder juleaften som alle andre - og går så til midnatsmesse, træt og ør i hovedet, og uden den åbne modtagelighed, der er forudsætningen for virkelig at fatte glædens omfang. Man må altid vælge, og det er nemmest at vælge det, man kan tage og føle på. Den egentlige juleglæde ligger ikke uden for virkeligheden, men på et sværere tilgængeligt plan, og som der står skrevet: "- og lyset skinnede i mørket, men mørket begreb det ikke".

Eva Guldager.

AKTIV

UNGDOM

Fra en gammel skolebog

Skriftlæsningsøvelse i skolerne drives mange steder på en måde, der hverken er tidssvarende eller tidssparende, så meget mere, som de for hånden værende hjælpemidler sjældent er syn-derligt hensigtsmæssige. Da ministeriet cirkulære af 10. maj d. å. har gjort skriftlæsningsen til et befalet lærefag, synes det os ønskeligt at få tilvejebragt et hjælpemiddel, der kan være nogen-lunde tjenligt til sit formål og samtidig have værdi i sig selv som håndskriftssamling og ved sit indhold ...

Ja, sådan omtrent stod der at læse i SKRIFTLÆSNINGSBOG FOR SKOLEN OG HJEMMET, der blev udgivet ved juletid - for 99 år si-den. Fra forordet til bogen skal videre citeres:

" Hvis den Tid maatte være kommen, da det gjælder mere om at vinde en Time for Undervisningen end at spare nogle faa Øre for Kommunen, saa turde det haabes, at Skolerne kunde blive forsynede med et Sæt Skriftlæsningsbøger ...

... Ligesom vi have anmodet de Bidragydende om at bruge deres daglige Haandskrift, saaledes have vi ogsaa ønsket deres sæd-vanlige Retskrivning bibeholdt.. at Børnene ogsaa faa en smule Kjendskab til de forskjellige brugelige Arter af Retskrivning...

... Vi maatte have dens Bestem-melse som Øvebog i Sigte og navnlig sørge for, at den, hvad Haandskriften angik, gik sy-stematisk frem fra det lette til det mindre lette og derigjennem til det vanskelige ..."

1.
Naar det unge Menneske udtæder af Skolen, er der lagt en god Grundvold for den senere Uddannelses Livet, hvis da han (hun) har benyttet Undervisningen med Fleid og Troskab. Men det er kun en Grundvold, der er lagt, og fra den maa der bygges videre; Stillestand er Tilbagegang. Ogsaa her gjælder Herrens Ord (Matth. 23, 29): „Fluer, som han, ham skal gives, og han skal have til Overflod; men hvo, som intet har, ham skal endog fratages det, han har.“ En stor Benyttelse af Skoleundervisningen vil være til Velsignelse for hele Livet. Man høier aldrig, at nogen for-tynder, han har været flittig i sin Skoletid, men ej saa sjældent hører be-klage deres Efterladenhed i de unge Aar.
Præmning

Honningbier

er vel det mindste af vore Husdyr, men en nøjere Betragtning af dette lille Dyrs Virksomhed vækker en saadan Beundring og en saa lærerig, at det vel er Umagen værd at henvende sig, morkomheden paa det Dyresamfund, som man kalder et Bifolk.

Kassen af Samfundet dannes her som hos ethvert Folk af Arbejdere. Deres Antal kører i et Hæde, nede op til 20 Tusinde. Det er smaa flittige og opne, sømmelige Bier, der i Smukt Vær fra tidlig Morgen til aften flue omkring med at indsamle Honning og Blomster, staa til Næring og Gavn for den med at tilrette alle Rødder i Staden.

Følgelig findes under almindelige Forhold en Dronning, som lægger alle de Tusinder af Æg, der erstatter den stadige Afgang af Bier i Staden. Dronningen har allid længere Bagkrop end Arbeidsbierne.

Endelig findes i et Bivæde en Sammerede nogle Hundrede Rambier. Det er store klæbede Bier, der selv ikke synes at forrette noget Arbejde i Staden.

Stadigt Forvar er en dækket til Arbejderne, hvis stærke Brænd kan trænge igennem sin tykke Hud, og flytte sig da ind i Staden; men Bivæden bryder sig stent allid af sig den modige. Vi dør da snart efter et saadant Stik.

Hans Erslev.

I bogens 160 sider veksles mellem alvor og humor, poesi og prosa. Jeg har i de viste uddrag holdt mig til de lettest læselige - vores læseferhed er måske ikke helt på højde med hvad den tids børn formåede.

Hvad indholdet angår ?

Ja, hvor forældet er det egentlig ?

Lærer Brammings ord er vel ikke langt fra synspunkter, der diskuteres I dag, og hvad lærer Hans Erslev i Ulstrup skriver om honningbierne, vil mange sikkert mene, gælder også en anden "dyreart".

GOD FORNØJELSE MED TYDNINGEN

Jørgen Sandberg.

En kold vårdag.

Stormen pisker med skyer grå,
sneen falder i flokke;
frosten dræber de blomster små,
som solen af jord mon slækker.
Men lorken synger om sommer.

Londfuglen hopper på rosen kvist,
fyldt med ans' er dens rede;
om ly med storm mellem grenene hvist
så argeligt monne den lide.

Gros ej, småblomst! for du tør så bræk,
mens stormen går over lands;
dag må følge på mørket nat,
skimmeren skal du opslanke.

Syng, lille fugl! brods storm og ans!
græs ej for tabbel bolig;
snart skal i lærers solstråler le,
i majles du to fældevag.

Thi lorken synger om sommer. H. Toffe

(1863)

Ven Skat!

Kem et Børn, et ganske lille
 Smidt til os fra kemlen ned —
 Kem to fine Klare, milde,
 Kem et Kviste fuldt af Jord,
 Kem to Hønder, smaa og bløde,
 Kem to Søder rosenrøde,
 Kem en stemperet Vortep;
 Selvfølgelig til Prellis.

Kem en Gjæmme uden Tørken,
 uden Ost en smule ellersort,
 Kem et Brødt der voldsomt basker,
 Hvor det ligger der i en Gæverst.
 Kem et Hæved, revet og glat —
 Med lidt fine Duns best
 og kem to Støder bittermoa,
 Samt det i kem flutte paa

Efter det brydes

Joh: Lucius Melch.

Det fortælles om Konrad Telle, at en gang da en
 ven erklærede ham til dog at skænke sig for sine
 gode nys og færd, så svarede han: "Dinfor sættes
 vi hermed og bare gjeldene kjæder, for at vi
 altsid skulle have vist en respekt for kongen og
 siget:— Det var i vinderligheden gunden til al adel,
 og først, at der, for færdelandske frihed og vore
 skjæde, mætte være et godt fælt i landet, som
 altsid var tilstodselig, restede og øvede til et
 vore det med fremmedt velt, det var da i sin orden,
 at det samme set fælt dem til et udvise den
 set til et vore kongens mæltogiver, som i for.
 til dem det fine, vevde fælt, "børdne" (d. e. jord.
 drøttene) havde gjet.— Tidene have skiftet. Dronnes
 Nys Gunden har gjet alle danner monde til fine
 monde, sige med vinderlighed og kongens mæltog.
 giver. H. er om alle adelmænd, vort adelsbørn er
 gunden. Men om adels. set følger adels =
 pligte H. skulle om alle til enhver tid være en.
 skede og ønder og seds til et vore vort fælden
 land med de midler og på den måde, som vor fælden
 krigsmænd kræver. Svar vi i denne henseende på
 penge, tid, med eller sked, så ville vi os overdrige
 til fælden adelsset, og så ville vi for eller smaa
 miste dem, således som den gamle danner adels 1860
 mistede sine vinderheder, da den vinderstjær sine pligte.

J. P. Rosenthy.

Som det vil være de fleste bekendt, har Brødeskov Borgerforening haft til hensigt at samle oplysninger om gamle dage i Brødeskov området. Det har altid stor værdi at kende sin egen historie, og så længe der endnu lever folk iblandt os, der kan huske tilbage, vil vi være taknemlige for enhver oplysning, vi kan få. - Vi har i den anledning bedt fhv. sognerådsformand H.P.Larsen, Nr. Herlev, der er kendt som en af egnens gode fortællere, om at være os behjælpelig med at finde frem til folk, der har boet længe i området, for at høre, hvad de kunne berette. I det følgende er, i brudstykker, gengivet, hvad nogle af områdets ældste beboere, Carl og Hansigne Hansen, Nr. Herlev har fortalt i en samtale med H.P.Larsen. Carl (90) og Hansigne (84) har boet her på egnen hele deres liv.

Langt liv i Nr. Herlev

Fra århundredets begyndelse til nu er sket en meget stor ændring. Som i alle landsbyer lå gårdene samlet i en klynge inde i byen. Der var trangt inden døre og ingen bekvemmeligheder af nogen art. Hvis man vil danne sig et billede af Nr. Herlev på den tid, må man forestille sig, at man fra Hillerød kom kørende eller gående direkte ind i byen, da vejen gennem byen dengang var amtsvej (vejforlægningen og vledukten er først gennemført i 1925). Man havde så på venstre side en gård (resterne er der endnu), den blev senere flyttet ud til Freerslevvejen, det er den nuværende Gerstensgård. Dønnegård på samme side ligger der stadig. På højre side af vejen kun beboelseshuse. Videre stadig ad amtsvejen øst om kirken lå Herlevgård, der nedbrændte 1908. Hvor Herlevgård nu ligger, lå dengang en gård, der hed Sofieøst, så det er en fejltagelse at tro, at den nuværende Herlevgård er identisk med den gamle.

Tog man nu fra byen mod Hammersholt, kom man forbi Ulegården, der brændte i 1907 og blev bygget op på sin nuværende plads. I strædet var kun få huse, alle på samme side af vejen. Rytterskolen, der blev nedlagt som skole i 1897 og nu er beboelse, ligger stadig på den trekant, hvor tidligere amtsvejen og Uvelsevejen delte sig. Ind mod kirkegården var der en dengang kaldet eksercerplads. Dette areal er nu inddraget til kirkegård. Da Rytterskolen blev nedlagt, tog man den ny skole i brug. Den anvendtes som skole til ind i

tyverne, da fællesskolen for Nr.Herlev-Freerslev blev opført. Omtalte skole, der ligger vest for kirken, har været anvendt på flere måder, først som beboelse for 3 familier, i 1938 omdannet til alderdomshjem, og i dag tjener den som børnehave.

De små, gamle huse i byen beboedes udelukkende af landarbejdere, der var beskæftiget på den store gård, Faurholm. Der arbejdede mænd, kvinder og børn - man gik de ca. 2 km. frem og tilbage hver dag. Arbejdet fordelte sig året rundt, først med hakning af roer, det var væsentligst kvindearbejde. Da der altid var rigeligt med børn, 8 til 10 var ikke ualmindeligt, og da der ikke fandtes vuggestuer eller børnehaver, måtte man have hele flokken med, derfor var der adskillige barnevogne mellem roerækkerne. De lidt større børn passede de små og deltog løvrigt i arbejdet.

- Roehøsten var også en streng tid, tid, ofte var det begyndt at fry fryse om natten, og det var mere end ubehageligt at tage om en frossen roetop og få skåret den af.

Vinteren gik med tærskning. Man havde på Faurholm tærskemaskine, og drivkraften var et såkaldt lokomobil. Arbejdstiden var lang, 11 eller 12 timer om dagen, og lønnen var 12 kr. om ugen

Så kom høsten, og også her deltog hele familien. Til Faurholm hørte 800 tdr. land. Der var på den tid ingen mekaniske hjælpemidler, høsten foregik udelukkende med le. Det var ikke ualmindeligt, at 10 - 12 mand gik efter hinanden og mejede, og hver havde en kvinde til at tage fra, samle aksene i neg og binde dem.

for mænd om sommeren og 9 kr. om vinteren. Kvinderne fik 33 til 35 øre i timen. Malkningen, som var en vigtig del af arbejdet, udførtes udelukkende af kvinder. De skulle meget tidlig op om morgenen for at nå at malke et hold køer, der bestod af 18 til 20 stykker. Der malkedes både morgen og aften, så det var sen fyraften.

Der herskede stor fattigdom i de små hjem, der var ingen tekniske hjælpemidler, det var et stort fremskridt alene at få petroleums-lamper, hvor man tidligere havde måttet nøjes med voks- eller tællelys af en meget tvivlsom kvalitet. Brændsel blev almindeligvis hentet i skoven. Det var udelukkende risbrænde, man lavede et såkaldt krambyr, som man anbragte på ryggen og vandrede den lange vej hjem. Desuden brugte man om vinteren tørv, som mændene skar, og kvinderne røgtede, det vil sige, de kørte dem ud, kantede dem og stakkede dem.

Som man vil forstå, havde man ingen problemer med, hvordan man skulle anvende den knapt tilmålte fritid. Kvinderne havde altid nok at gøre med de store børneflokke, og mændene havde, i hvert fald om sommeren rigeligt med arbejde på de store gårde, og desuden havde man de allerfleste steder et lille husdyrhold, bestående af høns, en gris og af og til en ged.

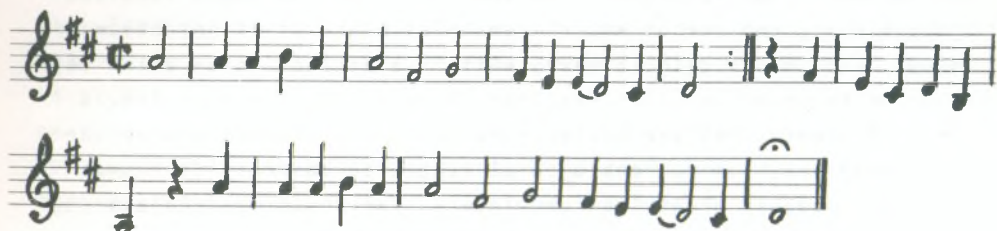
Ved indgangen til strædet nordfra stod bypostsen, også kaldet kilden. Herfra forsynedes hele byen med vand, kun enkelte gårde havde deres egen brønd, men i tørre perioder hentede alle vand her. Særlig hygiejnisk var det ikke, og man kan næppe forestille sig det store arbejde, det var, at skaffe vand til en gårds besætning.

Fattigdommen var som sagt stor, og det var ikke ualmindeligt, at børn blev sendt ud at tigge. Med skolegangen var det så som så, for det var meget almindeligt, at børn blev sendt ud at tjene i 8 -- 9 års alderen, og for at få det mest ud af dem, holdt man dem fra skolen, for selv om der skulle betales skolemølt, lærte man hurtigt, hvordan man kunne sno sig uden om skolemyndighederne.

Siden 1. verdenskrig er det fremad. Det gamle og senere det nye teglværk skabte beskæftigelse til mange, og da arbejdstiden efterhånden blev nedsat til 48 timer om ugen, var det som om det blev menneskeligt.

EN ROSE...

Tekst: Thomas Laub/Uffe Hansen. Melodi: Cöln 1599.

En rose så jeg skyde
op af den frosne jord,
alt som os forðum spå'de
profetens trøsteord.
Den rose spired frem
midt i den kolde vinter
om nat ved Betlehem.

For rosen nu jeg kvæder
em kap med Himlens hær;
En jomfru var hans moder,
Maria ren og skær.
I ham brød lyset frem
midt i den mørke vinter
om nat ved Betlehem.

Den rose fin og lille
har dejlig duft og skær;
den lyse for os ville
og sprede mørket her;
i sandhed mand og Gud
af syndens nød og pine
han nådig hjælp os ud.

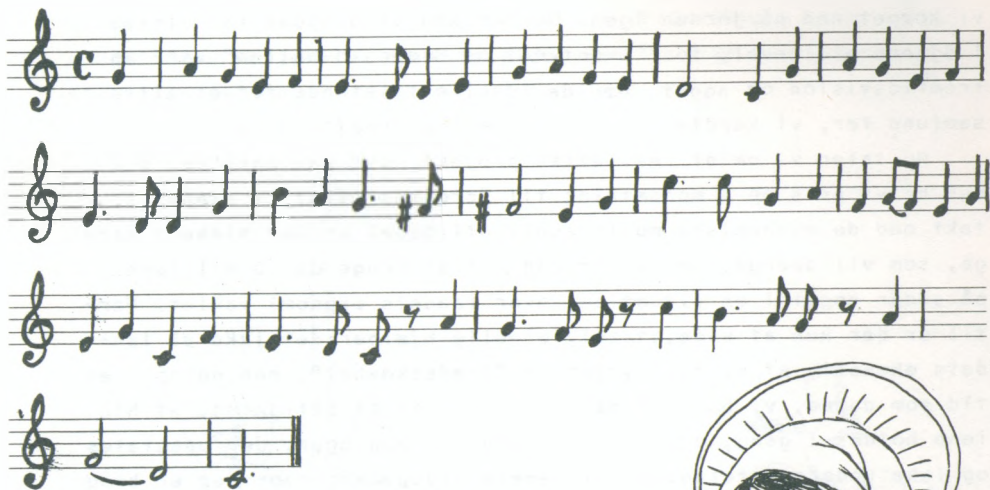

BARN JESUS...

25

Tekst: H. C. Andersen.

Melodi: Niels W. Gade.

Barn Jesus i en krybbe lå,
skønt Himlen var hans øje;
Hans pude her blev hø og strå,
mørkt var det om hans leje !
Men stjernen over huset stod,
og oxen kyssed barnets fod.
Halleluja ! Halleluja ! Barn Jesus !

Hver sorgfuld sjæl, bliv karsk og glad,
ryst af din tunge smerte,
et barn er født i Davids stad
til trøst for hvert et hjerte;
til barnet vil vi stige ind
og blive børn i sjæl og sind.
Halleluja ! Halleluja ! Barn Jesus .

K.W.

De små samfund

Ved denne tid for et år siden, snakkede vi om eventyr, nu er vi kommet ned på Jorden igen. Derfor kan vi da godt få julelys i øjnene alligevel, for "Eventyret om Brødeskovhallen" var en fremtidsvision om noget nær de ideelle tilstande for et lille samfund før, vi kendte til ollekriser og arbejdsløshed.

Nu taler vi om et realistisk projekt, der kan opføres til den halve pris og i modsætning til "drømmeslottet" i etaper i takt med de økonomiske muligheder. Alligevel er der sikkert mange, som vil spørge, om vi har råd til at bruge ca. 5 millioner på sådan noget i en situation, hvor landets økonomi vakler. Her-til er der kun at sige, at selvfølgelig hjælper det ikke på landets økonomi, at vi får bygget en "Brødeskovhal", men netop i en tid som denne, vi bevæger os ind i, er det af betydning, at hju-lene holdes i gang, og at det er arbejdslønninger, der udbetales og ikke understøttelse. På et senere tidspunkt, hvor der er brug for arbejdskraften til gavn for eksporten, bliver der nok tid til at beskæftige sig med opbygning af fritids- og kulturfacili-teter, og derfor skal de laves nu, således, at de står klar til brug, når "bøtten" vender.

For det lille samfund betyder det umådeligt meget, at der findes ting, man kan samles om, og steder, hvor man kan samles. Vi har set, hvad Brødeskov Idrætsforening har præsteret under næsten umulige forhold, vi har set, hvad Brødeskov Borgerforening har betydet for sammenholdet gennem møderne i private hjem, ved arbejdet med skovfesten under åben himmel og ved arrangementerne i Hammersholt Forsamlingshus. Også de ældre i sognet ved, hvad sammenkomsterne i "Vinterklubben" betyder. Men det er karakteristisk for alt, hvad der laves, at der mangler plads og velegnede forhold til alle de aktiviteter, der er med til at skabe sammenholdet og trivselen i et lille samfund.

Der er vel stadig nogen, som vil sige, at vi har klaret os hidtil, og det er mange penge at investere. Vi skal imidlertid passe på, at vi ikke bliver os selv nok. For det første kniber det med at få ungdommen til at arbejde med under de nuværende forhold. De aktive idrætsudøvere siver ud af systemet, når de bliver voksne, fornyelsen i bestyrelser og i kredsen af frivilli-

ge ledere lader vente på sig, vi mangler en saltvandsindsprøjtning, og det kan blandt andet være bedre forhold. For det andet må vi regne med en forøgelse af befolkningstallet i de bestående småsamfund, hvis de ikke skal stagnere og gå i retning af de rene sovebymiljøer. Ellers ender det med, at de eneste berøringsflader bliver den kommunale snerydnings utilstrækkelighed og de mangelfulde kollektive trafikmidler, som iøvrigt kun benyttes, når bilen svigter.

De små samfund skal derfor have en passende størrelse, såvel bageren som købmanden og autoværkstedet skal kunne eksistere af den lokale befolkning, og det lokale samlingssted skal kunne danne rammen om den aktive tilværelse, som vel inderst inde er drivkraften for at bosætte sig i et lille samfund.

Alt kan lade sig gøre, hvis vi selv vil - derfor: gør eventyret til virkelighed.

M. Muff-Hansen

SKOVFEST

1974

"SANGERINDERNE"
KONDICYKLING
BØRNETEATER

Moder Teresa

Der tales så meget om, at man skal søge sin identitet, finde en mening med tilværelsen, og imens man taler, jagter man sine statussymboler, de ydre tegn på den identitet, man gerne vil have, det image, der i ens øjne afspejler de storartede mennesker, man er eller gerne vil illudere som.

Og så møder man en dag et menneske, der tilsyneladende lader hånt om ethvert forsøg på at se ud af noget og som alligevel udstråler en sådan personlighed, en sådan åndelig kraft og glæde, at man bogstavelig talt synes, man er et rigere menneske efter dette møde.

Dette skete for mig en oktoberdag i Ordrup, da Moder Teresa, der har sin gerning blandt de fattigste i Calcuttas slum, under sit ophold i Danmark gæstede dette sted for at sige tak for pengegaver, der, omsat i tømælk, havde afhjulpet megen nød og elendighed.

Det, der skete
for mig, sker
for alle, der
kommer i berø-
ring med Moder
Teresa.

Den engelske journalist og TV reporter Malcolm Muggeridge fortæller i sin bog "Noget skønt for Gud", der handler om Moder Teresa og hendes arbejde, om sit møde med hende og virkningerne af dette møde. Han skulle lave et interview med hende og sad nu og ventede med sine standardspørgsmål og hele det tekniske apparat klart. "Så kom hun ind. Det var for mig et af de sjældne øjeblikke, da et ansigt, som man aldrig har set før, synes at skille sig ud fra alle andre ansigter med noget helt særligt og betydningsfuldt, et ansigt man altid vil kunne kende igen. For skønt vi forfølger egoistiske og materielle mål med en appetit, som desværre ikke engang møttes med årene, så genkender vi dog med fryd den, der har frigjort sig fra disse mål. Så jeg vidste, at selv om jeg aldrig skulle se moder Teresa igen, vilde mindet om hende leve i mig for altid. Det er sikkert".

Det var i fødebyen Skopje i Jugoslavien, at den ganske unge Agnes, som hun dengang hed, blev så engageret i noget missionsarbejde, som jugoslaviske jesuitter havde påbegyndt i Calcutta, at hun besluttede at vie det al sin fritid. Hun meldte sig til den såkaldte Bengalmission og kom derved i forbindelse med Loreto-søstrene i Irland, fordi de i deres arbejde var knyttet til missionen. Som attenårig trådte hun ind i klosteret, fast besluttet på at vie hele sit liv til at arbejde for de fattige og påbegyndte i 1928 sit noviciat i Darjeeling.

Efter at have virket i nogle år som lærerinde, havde Moder Teresa en dag ærinde i den fattigste del af Calcutta, og her følte hun, hvad hun selv betegnede som et kald i kaldet. Det var her, hun hørte hjemme, her iblandt de fattigste af de fattige, havde hun sin gerning. Hun skrev da til Rom og bad om at blive løst fra sit klosterløfte og fik tilladelse til at leve uden for klosteret som nonne, men under lydighed mod ærkebiskoppen af Calcutta.

Men for at tage denne nye gerning op, var det ikke nok bare at kunne undervise - kendskab til medicin og sygepleje var også nødvendig, og denne undervisning fik Moder Teresa hos katolske søstre i Patna.

Omsider følte hun sig rustet til at kunne begynde at omsætte sit

kald, sit brændende ønske om at leve sin stærke tro og kærlighed ud i gerninger, i konkrete resultater. Med få, meget få økonomiske midler lykkedes det hende at finde et logi, hvorefter hun samlede en lille flok hjemløse børn omkring sig, der var nok at tage af, og gav dem kærlig pleje og undervisning. Som følge af det vældige behov voksede dette første skolehjem hurtigt, og rummer i dag over 500 børn.

Det gennemgående ledemotiv i alt Moder Teresas arbejde er, at behovet for kærlighed, for at føle sig ønsket, er lige så stort som de rent materielle behov. Derfor gjorde det et stærkt indtryk på hende, da hun så, hvorledes hjemløse, syge og sultende mennesker lå i gaderne og døde, uden at nogen tilsyneladende bekymrede sig om dem. Hun gik derfor til bystyret og bad om at få et sted, hvor hun kunne tage disse mennesker ind. Det lykkedes. Hun fik overdraget The Dormashala, bygningen, hvor folk holdt rast efter at have tilbedt den indiske gud Kali i templet. Det var en tom bygning, men inden der var gået 24 timer, var de første patienter installeret, og siden den dag har Moder Teresa i samarbejde med sine "Missionaries of Charity" samlet 23.000 mennesker op fra gaderne i Calcutta. Nu, da folk har fået kendskab til "De døendes hus", foregår det dog på den måde, at man ringer efter den kommunale ambulance, når man står over for en hjemløs døende, og kun hvis intet hospital er i stand til at hjælpe, bringes den syge til Moder Teresa.

Også på andre områder gøres der et stort arbejde af Moder Teresa og hendes hjælpere, f.eks. for at bekæmpe spedalskheden og dens følger, men det vil sprænge denne artikels rammer at forsøge at samle det hele. Men naturligvis var hele dette store arbejde i næstekærlighedens tjeneste umuligt uden en skare hjælpere - og vel at mærke hjælpere gjort af samme stof som lederen selv. Så snart rygtet om Moder Teresas arbejde begyndte at brede sig, strømmede hjælpen til, både i form af pengegaver og mennesker, der var villige til at arbejde på Moder Teresas betingelser, det vil sige afstå fra al anden løn end det til livets opretholdelse allermost nødvendige, altså mennesker, der var optændt af samme kald, samme næstekærlighed som Moder Teresa. Jeg nævnte før "Missionaries of Cha-

rity", det første samfund, der blev oprettet i forbindelse med Moder Teresas arbejde - senere er der dannet centre som støttekredse for missionen rundt omkring i verden, bl.a. i Venezuela, Ceylon, Tanzania, Rom, London. For fuldstændighedens skyld vil jeg også nævne "Den internationale sammenslutning af Moder Teresas medarbejdere", bestående af mænd, kvinder, unge og børn af alle religioner og trosretninger, som ønsker at støtte Moder Teresas arbejde i en bønnens og offervillighedens ånd.

Men hvordan er hun så, dette menneske? Man kunne vel næsten få indtryk af en slags overmenneskeligt åndevæsen? Jeg citerer igen fra Malcolm Muggeridges bog: "Hun er af bondeslægt. Det mærkes i hendes ydre og væsen og hendes måde at se tingene på. Uden den særlige nådegave, der er givet hende, kunne hun være blevet en temmelig hård, vel også krævende person. Gud har brugt disse egenskaber til sine egne formål. Jeg har aldrig truffet et mere usentimentalt, samlet, jordnært menneske Jeg kom til at tænke på, at helgener nok ligner Madam Rask i Shakespeares Lytstige Koner mere end visse berømte sociale damer. Rart at tænke på." Han, forfatteren, følte selv afsky ved Calcutta med dens fattigdom og stank (han var gennem sit arbejde bosiddende der en tid), han flygtede og blev væk. Moder Teresa flyttede ind og blev "Det var forskellen. Hun, en nonne, lille og spinkel, med nogle få rupees i lommen, ikke særlig smart eller særligt udrustet med overtalelsesevner, kun med denne kristne kærlighed lysende om sig, i hendes hjerte og på hendes læber."

Og nu tilbage til Ordrup, en tidlig oktober morgen. Malcolm Muggeridge skriver om "denne kristne kærlighed, der lyser omkring hende". Det er nok det mest dækkende udtryk for denne stærke, positive udstråling, man simpelt ikke kunne undgå at mærke, når man stod overfor hende, eller bare hun var til stede i lokalet, for hun tiltrak sig helt selvfølgelig al opmærksomhed. Der blev derfor øjeblikkelig en forventningsfuld tavshed, da hun gjorde tegn til at ville tale. I enkle, dagligdags vendinger udtrykte hun sin glæde over at være til stede for personlig at kunne sige tak for de pengegaver, der havde været hende til så

stor hjælp - det er nemlig noget meget karakteristisk, den måde Moder Teresa betragter selve gaven, nemlig som et udslag af kærlighed, og hun lægger derfor stor vægt på at modtage og takke i samme ånd. Det er en af de ting, der ligesom sætter Moder Teresa og hendes arbejde i en klasse for sig, når talen er om velgørenhed, dette upersonlige, farisæiske ord. Man har hos hende en følelse af, at her er det ikke penge, der formidles, men medmenneskelighed. Den der giver får måske endnu mere end den, der modtager ?

Jeg vil slutte med efter hukommelsen at citere et par sætninger fra Moder Teresas korte tale til børnene på Sct. Josephsøstrenes skole i Ordrup: "I har givet dem kærlighed. Det værste ved at være fattig er, at man føler sig uønsket, uelsket" og, måske mere henvendt til de voksne: "Jeg har på min rejse i vestens lande set den materielle overflod, der hersker, men nøden her er af en anden art. Jeres kølige, følelsesfattige livsholdning medfører megen ensomhed og åndelig fattigdom. Vi må opsøge og trøste de ensomme, måske findes de blandt vore nærmeste. Tag jer tid til hinanden, til at være sammen med jeres børn. Kærligheden begynder i hjemmet. Glæd jer over hinanden, smil til hinanden "because with a smile you give the joy of love and the compassion of Christ - "

Mon min læser forstår, hvor meget Moder Teresa gav mig, da hun trykkede min hånd, jeg der var helt fremmed, med ordene "God bless you" - ?

Eva Guldager

Mother Teresa

Et hjørne af Slettebjerggaard.

Slettebjerg

Billedet blev taget i 1909. En fotograf fra Birkerød kom forbi netop den dag, da Marius Henriksen skulle til alters efter sin konfirmation. Marius står med den hvide hest, og ved siden af står hans far, Lars Peter Henriksen, hans mor og hans bror. Manden, der står mellem de to heste, var deres kusk.

Det er et smukt, talende og karakteristisk tidsbillede af en familie med sine statussymboler. En lille pudsighed i billedet er, fotografens skygge nederst i venstre hjørne. Man kan se, at han giver tegn med løftet arm.

Slettebjerggård lå for enden af Slettebakken, og mellem husene kan man skimte Store Dyrehave.

Lars Peter Henriksen købte gården i 1898 for en sum af kr. 11.000.

I 1902 opdagede han, at der var grus i bakken, og snart forvandlede den høj, der lå mellem gården og skoven til et hul, der voksede år efter år. Hullet er der endnu under navnet "Larsens Plads"

Gruset blev kørt til Hillerød, hvor folk anvendte det på deres havegange. Noget grus blev brugt til vejbygning eller til støbning af cementrør. Hillerøds hovedkloak blev anlagt i disse år, og rørene blev støbt af grus fra Slettebakken.

Der blev også kørt grus og sten til Fredensborg, Birkerød og andre fjernereliggende pladser. Trækkraften var heste, som måtte udføre et stort og slidsomt arbejde. Det kunne således forekomme, at det samme spand heste fik lov at trække tre læs grus til Birkerød på en enkelt dag. Når man tager de mange bakker, vejenes beskaffenhed på den tid, og læssenes tyngde i betragtning, kan man forestille sig, den enorme arbejdsbyrde hestene udførte i menneskets tjeneste. Det kunne ske, at en hest "gik træt" og ikke orkede at gennemføre turen, så blev den spændt fra og fik så lov at ligge på vejen, indtil den kom sig så meget, at den ud på aftenen eller natten selv kunne lunte hjem til sin lune stald.

I året 1913, da Marius Henriksen var 19 år, blev han sendt til København med et spand heste. Han skulle køre vognmandskørsel for "Telefonen" (Københavns Telefon Akts.), som den gang lagde telefonkabler i Jorden. Dette var også et tungt arbejde for hestene. Marius Henriksen oplyser, at en kabelrulle med 1 km kabel vejede 3 tons. Den blev læsset på en specielt bygget vogn ved hjælp af en kran, og transporteret omkring i omegnen. Marius var også med til at køre det kabel, som blev lagt mellem København og Hillerød.

Arbejdet påbegyndtes kl. 6.00 om morgenen og fortsatte til kl. 6 aften, alle ugens seks dage, altså en arbejdsuge på 72 timer.

Marius boede sammen med sine heste i en hestestald i Sct. Pederstræde. I stedet for at betale staldleje, påtog han sig at feje gård og gade, et arbejde, der blev udført ved firetiden om morgenen, inden dagens egentlige arbejde skulle begynde.

I hestestalden boede der også en spritter, som for en flaske brændevin påtog sig at passe hestene om søndagen, når Marius sku-

le hjem til Slettebjerg efter rent tøj, og det kunne godt tiltrænges, for man beholdt tøjet på hele ugen - også om natten.

Marius og hestene kunne indtjene kr. 13,00 om dagen. Marius selv fik 9,00 kr. om ugen. Det synes ikke af ret meget, men der kunne godt blive penge tilovers. Morgenkaffe med brød kostede kun 8 øre og en god gang biksemad, med alt det rugbrød man kunne spise kostede 25 øre, Et par træsko kostede 65 øre, hvorimod et par lammeskinsforede læderstøvler, som var uundværlige om vinteren, kostede kr. 12,00, men så beholdt man dem også på nat og dag hele ugen.

Hullet på Slettebjerg blev som sagt større, og det blev gravet med håndkraft. Også sorteringen af grus og sten blev i begyndelsen foretaget med håndkraft. Det stenblandede grus blev skovlet op i en håndtrukket rundharpe, hvor det blev sorteret i fem bunker. Først blev gruset siet fra, så ærtesten, nøddesten, singels og for enden af rundharpen rullede de store sten ud. De store sten blev "spjaltet", d.v.s. slået i store stykker med en stor stenhammer, senere blev de slået til skærver. Skærverne blev slået på en ambolt, som bestod af en tønne med sand, hvorpå der var lagt en stor flad sten. Med en jernring samlede man de spjaltede sten og slog dem til skærver. Det var det "Jens Vejmand" levede og døde af.

De meget store sten blev omdannet til brosten. Det var lidt af en stenkunst at tilhugge sådanne sten. Først bankede man nogle små huller i stenen, så slog man nogle kiler ind heri, hvorefter man med et veltilrettelagt slag kunne få stenen til at dele sig, som man ønskede det. Dette arbejde blev på Slettebjerg udført af en tysker, der hed Kyster.

Jens Vejmand havde en klud om sin hånd og en læderlap for øjet. En stensplint havde sikkert ødelagt hans ene øje. Det var naturligvis nødvendigt at beskytte hænderne og øjnene. I begyndelsen brugte man at tage en jernring på tommelen, men senere brugte man en læderhandske, og øjnene beskyttede man med briller, som i stedet for glas havde et ståltrådsnet.

Grus og sand blev skovlet på vognene med håndkraft, og også aflæsningen blev tidligere foretaget med håndkraft, indtil man fandt ud af, at man ved at tage sidefjælene af vognene kunne lade det meste af gruset glide ned af sig selv. Man måtte så være omhyggelig med at lægge sække over hjulnavene, for at sandet ikke

skulle gnave sig ind i disse, ødelægge dem og gøre det mere trælsomt for hestene.

Vindkraften overtog senere noget af det slidsomme arbejde med at trække rundharpen og stenslagene. Men når vinden ikke blæste, måtte man atter ty til håndkraft. Så indførte man petroleumsmotorer, som kunne træde til, når vinden løjede af.

Billedet af vindmøllen (se næste side) stammer fra en grusgrav, der lå lige nordøst for Slettebjerg, på det sted hvor Sct. Georgsgildet har foretaget en udstykning til villaparceller, og hvor der for en halv snes år siden også var et stort hul i jorden. Denne grusgrav tilhørte vognmand Lars Jensen fra Hillerød. Lars Jensen står selv midt i billedet, og da han var ret lille af vækst, kravlede han op på stenen. Manden, der sidder på hesten ved siden af, er hans søn Laurits, som den gang ejede Høvelsgård, Også han havde vognmandsforretning, som en overgang talte 18 spand heste, og som, når de stod opmarcherede, fyldte hele Østergade, fra Svendsens hjørne ned til Buddes hjørne. En anden af Lars Jensens sønner er Jens Jensen ville ikke med på billedet, han var også vognmand og boede i mange år for enden af Hulvejen, hvor hans kone Petra Jensen stadig bor.

I 1909 solgte Lars Peter Henriksen Slettebjergsgaard for kr. 14.000 til Hans Boesen, som var vendt hjem fra Australien. Da han kun var interesseret i grusgraven, beholdt Lars Peter "Skovlodden", et areal på 12 tdr. land, hvor han byggede huset "Skovfryd". (Den ejendom hvor familien Hald driver hestestutteri). Huset kostede ham dengang kr. 5000 at bygge, og han boede der til 1933, da han overlod det til Marius, som i 1957 solgte det til Hald. Marius og Marie Henriksen flyttede derefter ind i det gule hus "Johannesminde" på Gl.Frederiksborgvej, hvor de bor endnu.

I 1918 brændte Slettebjergsgaard, og den blev ikke genrejst på samme sted. I stedet byggede man en gård på den anden side af vejen. Ejendommen ligger der endnu, og tilhører i dag entreprenør, tidligere slagtermester Ejnar Larsen, og fra hans navn stammer navnet "Larsens plads".

Malling Beck.

SLETTEBJERG IDAG - FØR BEBYGGELSEN

En skolesnak

Vi sidder en regnfuld novemberlørdag sammen med en gruppe piger og sludrer. Tre af pigerne, lad os kalde dem A, B og C, går i 5. og 6. klasse på Nr.Herlev Centralskole, mens to, D og E, går 6. og 7. klasse på Hillerød Lilleskole. Og som så ofte før falder samtalen på de to skoler. For sjov trykker vi på startknappen til båndoptageren - og får en lang optagelse af al mulig snak omkring skolegang og tilgrænsende emner. Lidt af det, der blev snakket om, kan læses på de følgende sider:

Hvad får man ud af at sidde i elevrådet, kan I få noget gennemført ?

A: Ja, det kan man godt, man kan få noget bestemt, men det er ikke altid, det bliver gennemført, for der er nogen, der bare sådan pjatter med det.

Hvordan er det såovre på lilleskolen, der har I ikke elevråd ?

E: Nej, vi har fællesmøde, og der bestemmer vi allesammen, hvis der er problemer.

A: Jamen, det er fordi, vi er mange flere, så har vi nogen elever, som vi kan få gennemført noget igennem - hvis vi altså siger noget til dem.

B: Så har vi også sådan en fællespostkasse, hvor vi kan gå hen og putte ønsker i.

A: Så finder elevrådet ud af, om det kan lade sig gøre.

Hvem finder ud af, hvad der skal tales om på fællesmødet i lilleskolen ?

D: Det gør lærerne, før de kommer ud, gør de ikke ? (henvendt til E).

E: Jo, de sidder der oppe på lærerværelset og bestemmer.

Har I også en postkasse på lilleskolen ?

D: Nej, det skal vi sige på fællesmødet.

Arbejder I også i grupper ?

A: Vi skelner sådan mellem Nr.Herlev-pigerne og Ny Hammersholt-pigerne, det er så skide åndsvagt, og vi sidder aldrig ved siden af dem fra Nr.Herlev.

D: Det er kliker !

A: Nej, det er ikke kliker, fordi vi er ikke uvenner eller noget

som helst, det er bare ligesom om, der er en mur imellem. Når vi skal spille f.eks. volleyball, spiller vi også Nr. Herlev mod Ny Hammersholt, men det har vi heller ikke noget imod. Vi er heller ikke uvenner med dem, vi taler også med dem, vi er altid nr. herleverne mod ny hammersholterne, det er på en måde for at gøre det lettere.

Prøver læreren ikke at dele jer på en anden måde ?

A: Jo, men så deler vi hold, og så bli'r det altid en fra Nr. Herlev og en fra Ny Hammersholt, der skal vælge, og så bli'r det Nr. Herlev og Ny Hammersholt alligevel, det har vi nemlig aftalt, det er meget lettere, ellers bli'r vi bare uvenner om, hvem der skal være sammen med hvem, så siger vi bare: Ny Hammersholt mod Nr. Herlev, færdig !

Er det også sådan i 5. klasse ?

B: Nej, vi er kun 7 piger, og så bli'r det 6 mod 1.

C: Ja, og det er jo sådan lidt åndsvagt, så vi går bare sammen alle sammen.

.....

E

E: og så nogen gange holder vi dansekonkurrencer, vi har en gramofon og en tavle, og så er der nogen, der danser, to og to, og så sidder 4 dommere nede for enden ved nogen borde, og så skal de give dem points. De synes det er skægt - det er bare så synd, hvis der er nogen, der ikke danser så godt, så får de jo heller ikke så mange points, og så går de ud, og det er lidt synd. Så var der en dag nogen, de fik næsten ikke nogen points, og så var der en der svedte, og så smed hun lige blusen, og så grinede vi, og så sagde vi, at hvis hun smed alt tøjet, så skulle vi nok gl' hende en masse point; så gjorde hun det, og så dansede hun kun i underbukser, det synes de var så skægt.

B: Der er altså ikke noget farligt i at danse rundt i underbukser på lilleskolen ?

D og E i kor: Nææh !

C: Det er der ihvertfald på vores skole ! Hvis der er en, der ser en nogen - så UAAA !

D: Der er også nogen gange om sommeren, så ta'r vi nogen steder hen og svømmer

E: Jamen vi svømmer også i svømmehallen, og der har vi da heller ikke tøj på, og der svømmer vi da allesammen sammen.

B: Har I gymnastik og rytmik sammen, drenge og piger ?

C og D i kor: Ja selvfølgelig ! Vi omklæder sammen og har rytmik sammen.

B: Går I i bad efter rytmik ?

D: Ja, det skal vi, men der er nogen af drengene, de gør det ikke, men så en dag så Anna, at de ikke havde været i bad, så gik de op i bad, så gik hun op- så stod de bare sådan med hovedet inde for at gøre hovedet vådt, så hun skulle tro, at de havde været i bad.

B: På vores skole er der to omklædningsrum, og det er kun 1., 2. og 3. kl. der har gymnastik sammen, og så har vi hver sit baderum,plop !

C: Sindsygt !

E: Hvorfor skal I være skilt ad ?

C: Ja, det synes jeg er åndsvagt, vi kan lige så godt gøre det allesammen sammen.

.....

A: Det kunne sagtens komme til at fungere ligeså godt som på lilleskolen. Men jeg synes ikke, det skulle være helt som på lilleskolen, for sådan ville jeg heller ikke have det, men sådan midt imellem. Hvis det er sådan meget frit, så laver jeg ikke en skid.

E: Lige i begyndelsen, da jeg var kommet (E har indtil for 2 år siden gået i folkeskolen), lavede jeg ikke en skid, men så fandt jeg ud af, at det ikke var særlig godt, og så tog jeg mig sammen. Er det så frit, så I selv kan bestemme, om I vil lave noget ?

E: Nej, det synes jeg ikke.

Kan I selv bestemme hvad og hvor meget, I vil lave ?

E: Ja, det er frit, og hvis vi ikke gider lave noget, så kan de heller ikke få os til det.

A: Nej, det er det jeg siger, så ville jeg heller ikke lave noget.

E: Men den eneste, det går ud over, er jo den, der ikke laver noget, siger vores lærer: "Hvis du ikke gider lave noget, så må du også selv om det, det er jo ikke mig, det går ud over."

D: Det siger Anna også. Anna bli'r sur, når nogen af drengene bare spiller bordtennis og bob og hvad det nu er så bli'r hun så sur. Det kan jeg da godt forstå.

A: Men så når vi har feature-uge

C: Ja, det er smadderskægt.

A: Da kan man virkelig mærke det her med sammenhold mellem lærere og elever. Selv om man må lave, hvad man vil, laver man simpelthen noget hele tiden.

Hvordan fejrer I julen på skolen ?

E: Vi går allesammen ud i skoven og finder et juletræ og fælder de det.

D: Nej, nogen går ud i skoven og finder juletræet, og nogen bli'r hjemme og laver kakao og æbleskiver, og så er der forskellige hold, der kommer ud og laver noget med ler og engle og alt sådan noget, og så er der også en dramagruppe, som laver et julestykke, og så spiller de det for os.

C: Det er smadder godt.

B: Ovre på vores skole - Nr. Herlev - der mødes vi allesammen på skolen, da er der blevet fældet et juletræ, så går vi ud i skoven - det er mest for de små - der går vi ud, og så sidder der sådan nogen nisser og sådan noget, man skal få øje på - levende nisser, det er virkelig rigtigt, og så lærer Kirk, det er kun ham, der kan få nisserne ud, så går han hen foran døren og banker på, og så kommer nisserne ud

C: Så går vi hjem igen og får boller og kakao.

B: Og så skovfoged Jensen, han går med os derud.

Er I ellers glade for at gå på de skoler, I går på 4

A,B,C,D,E: ja, ja, ja, ja, ja !

I kunne ikke tænke jer det anderledes ?

B: Jo, jeg kunne godt tænke mig, at vi fik fat i nogen træølkasser, og så fik vi malet dem i en lækker farve og så puder på - ude i gangen, det ville være lækkert. Jeg har tænkt mig at skrive det i vores postkasse

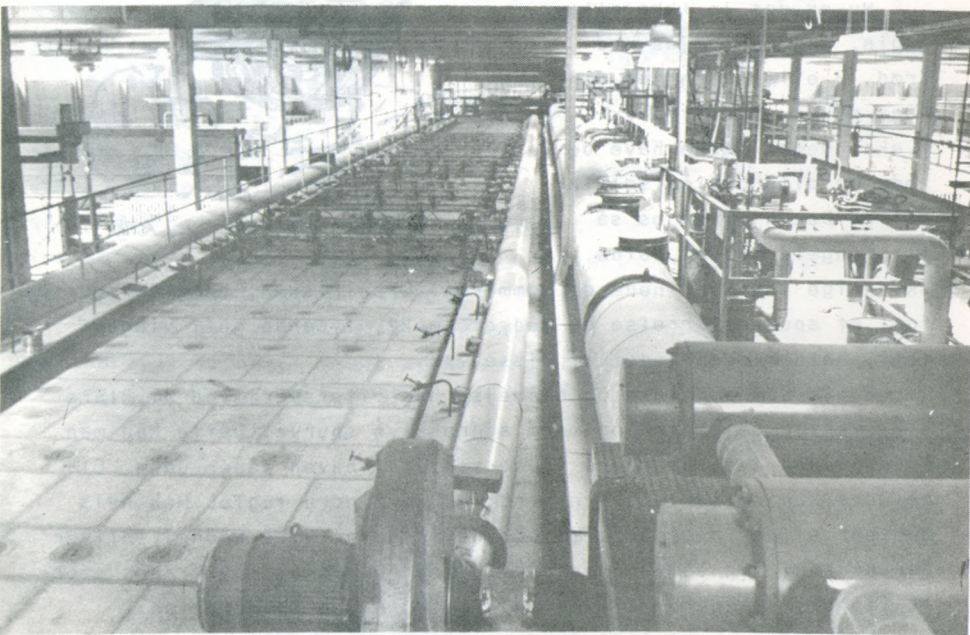
LISE/HANS/MARIANNE/JENS

K.W.

EN TILTRÆNGT UDVIDELSE

OGSÅ HER FRA OMRÅDET

Fuglene lige omkring os

Nu, hvor vinteren igen har lammet næsten alt liv, må vi tænke særlig meget på de fugle, hvis sang vi nyder i sommerhalvåret. Det kan man gøre på mange forskellige måder.

De fleste mennesker drysser vel af og til lidt brødrester og korn ud til fuglene (eller musene, hvis man gør det om aftenen), men man kan gøre endnu mere ud af det.

Når man tænker på, at en fugl af gråspurvestørrelse skal spise lige så meget som sin egen vægt i døgnet for at få energi nok til at holde varmen på en kold vinterdag, så er det vel forståeligt, at der er rift om smulerne.

Nu er det jo ikke alle fugle, der kan nøjes med brød, - eller korn for den sags skyld. Musvitten vil f.eks. meget gerne have de fede og olieholdige solsikkefrø. Den hjælper os så til gengæld med at holde

skadelige insekter nede om sommeren. Grønirirken, en grågrøn fugl af spurvestørrelse og med et smukt, lysende gult vingefelt, holder også meget af disse frø.

Fugle som bogfinke og blåmejse har ofte svært ved at klare sig overfor de større og mere aggressive spurve. Dette kan man bøde på ved evt. at fodre flere steder i haven påeen gang. Ligeledes kan solsorten være hård ved de mindre fugle. Men hvis man har et par overgemte æbler (de må gerne være rådne), bliver den henrykt. Og så kan man endda være heldig at lokke dens større fætter, sjaggeren til haven - eller endog sangdroslen.

Har man en rest fedt fra en steg eller andet, kan man smelte dette ned i en halv kokosnøddeskal og blande op med ukrudtsfrø og korn, som kan købes under betegnelsen "vildtfuglefrø"

hos næsten enhver købmand. Når fedtet er stivnet, fastgør man en ståltråd til skallen og hænger denne op med åbningen nedad. Det er lige et festmåltid for vore mejser.

Selv en stump blodpølse vil gøre lykke. Især hos rødkælk og jernspurv, der ellers ikke går på foderplads. De er nemlig fortrinsvis insektædere.

Et drys havregryn er også godt fuglefoder. Det er i det hele taget næsten alle slags madrester. Men pas på ikke at fodre for sent på dagen, da det så vil trække mus - eller rotter til.

Er der nysne på foderpladsen, bør man feje denne væk, hvis man da ikke foretrækker at benytte et foderbræt eller en foderautomat.

Med hensyn til drikkevand, så er dette ingen nytte til, hvis man ikke kan holde vandet isfrit.

Man kan også fodre fugle på en helt anden måde - nemlig ved at plante for fuglene !

Af særlig gode foderemner kan nævnes hybenrose, berberis, solsikke, tjørn o.s.v. Kort sagt, de mest bærige buske. Hybenrose er desuden et godt skjul for de mange fugle; sådan en rigtig tæt stikkende, kradsende hæk går selv ikke en meget sulten kat i lag med !

Man kan jo selvfølgelig også sætte et neg op, men det er meget hurtigt spist op, selv om det stadig ser meget hyggeligt ud. Så bare på med vanten !

Karen Werchmeister.

En historie

om en jul engang ud i fremtiden. Humoristisk eller tragisk - alt efter eget ønske !

Det var lillejuleaftensmorgen. Familien Hansen, som boede i et af de dejlige nye rækkehuse, som var opført på Slettebjerg-højene, sad ved morgenbordet.

Far, der altid holdt fri i december måned, havde lovet at køre mor og de to drenge til Hillerød i deres nye bil, for at de sidste gaveindkøb kunne foretages. Familien Hansens bil faldt lidt ud over de normer, som regeringen havde fastsat for at opnå den eftertragtede betegnelse "energibesparende". Bilen var nemlig stor nok til, at hele familien kunne køre i den på een gang, og motoren, der var på hele 14 HK, var så stærk, at den kunne trække familien og en hel uges forbrug af kolonialvarer på een gang.

Mange så lidt skævt til familien Hansen på grund af den bil. Især den unge familie Jensen inde ved siden af. Familien Jensen bestod kun af hr. og fru Jensen - onde tunger påstod endog, at de ikke var gift - og begge var i midten af 30erne og studerede psykologi på 15. år. Familien Jensen så hen til en trist jul. De havde lige modtaget besked fra Ungdommens Uddannelsesfond om, at den årlige støtte ville blive nedsat så drastisk, at der ikke mere ville blive råd til 2 jordomsejlinger om året. Endvidere havde de fået oplyst, at undervisningsministeriet forventede, at deres studier var afsluttet inden for en periode af 3 år. Jo, der var nok grund til bekymring i det lille hjem.

Familien Hansen var blevet færdig med morgenmaden og gik nu glade og fornøjede ned til bilen. "Vi kører gennem Ll. Sverlige og Ny Hammersholt," sagde far. "Hvis I synes, kan vi så køre over Nr. Herlev hjem."

Henne ved BIF's træningsbane ved "lilleskolen" gik en ældre herre, som så ud til at være ked af det. "Der har vi Høedt", råbte drengene, "han glæder sig nok til træningen genoptages til foråret". Drengene vinkede ivrigt, og den gamle så helt oplivet ud.

"Det er nu godt," sagde far, "at miljøministeren har bestemt sig for først at lade Statens Snedepartement udlægge den syntetiske sne i morgen eftermiddag, så kan vi da færdes uden risiko for glat føre."

I Hillerød var der et vældigt leben. Forretningerne bugnede af julevarer, og alle steder var der meget smukt pyntet. På torvet gik julemanden rundt og så rar ud. I år var det byrådets medlemmer, som skiftedes til at trække i "julemandens uniform". "Kan I se, hvem der er julemand i dag," hvisker far. "Det er da Muff," svarer mor, " gud ved, hvor mange stemmer det kan give ved kommunevalget til foråret ?"

Familien hyggede sig rigtigt i Hillerød. I de senere år var der skudt en hel del små hyggelige værtshuse op, og her serverede man æblesiver og andet mundgodt. De sidste gaver blev købt, og til mors store overraskelse bekendtgjorde far med glad stemme: "Nu skal vi kun lige have købt julegåsen, så kan vi køre hjem". "Vi var da enige om, at vi ikke skulle have gås i år", sagde mor, "gæs er alt for dyre, og jeg har allerede købt en dejlig flæskesteg". "Den steg skal vi nok få spist en anden gang", svarede far og fortsatte, "Jeg har læst i Frederiksborg Amts Avis, at slagterne her i byen fra EF's landbrugsadministration for Nord-sjælland har fået tildelt et pænt parti billige gæs fra Frankrig. Det er gæs, som har ligget i EF's overskudslagre, og nu sælges de billigt i EF-landene, fordi U-landene ikke har råd til at købe dem". Som sagt så gjort, gåsen blev købt, og far og mor var enige om, at det var klogt, at vi var medlemmer af EF. "V kan takke EF for, at vi har fået en billig gås i dag", sagde far, "uden EF ville det ikke være muligt at presse priserne på U-landenes produkter så langt ned, at det en gang imellem var umuligt for U-landene at betale EF-landenes dyre produkter."

På vej hen til parkeringspladsen mødte familien en statelig ældre dame. Det var borgerforeningens formand, og hun hilste venligt på familien og huskede dem på, at de endelig måtte møde op til foreningens nytårsfest i Hammersholt forsamlingshus. "Nu er I

Jo ret nye her i området", sagde formanden, "så jeg vil godt betro jer, at det bliver morsomt, vi har bestemt os for at lade sanggruppen optræde, og Lasse har lovet at være med." Familien takkede for venligheden og lovede at komme. Da de var kommet ind i bilen, spurgte mor: "Hvem er Lasse?" "Jeg tror nok, at det er en af de indfødte nede i Ny Hammersholt", svarede far, "Jeg talte med en gammel knark hos Købmand Nielsen forleden dag, og han fortalte også, at Lasse skulle synge med. Det er vist nok sjældent, at han er med, selv om han gerne vil".

Familien kørte ud af Roskildevej mod Nr. Herlev. Det var ilde ved, at bilen ikke kunne trække det store læs, men det gik dog. Uden for præstegården var præsten i færd med at sætte elektriske julelys på det store grantræ. Der var trods sparetider givet tilladelse til, at træet måtte være tændt i hele julen. "Er det rigtigt," spurgte en af drengene, "at næsten alle huse før i tiden havde tændte juletræer i haverne?" "Det er rigtig nok", svarede far, "og om et par år kan det sikkert lade sig gøre igen, når Danmark selv begynder at pumpe olie op fra Nordsøen".

Far drejede ned ad Brødeskovvej, og henne ved skolen måtte de standse - for hvad var det dog, der var ved at ske. Lige ved siden af BIF's hyggelige klubhus var der støbt et kæmpefundament. "Det må være til Brødeskovhallen," mente far, og alle stod ud for at se nærmere på sagerne. I det samme kom en gammel knark trissende, og han så meget stolt ud. Det var K.P. formanden for den selvejende institution Brødeskovhallen. Formanden var rigtig i hopla og fortalte stolt om, hvor hurtigt sagen havde passeret alle de forskellige udvalg i Hillerød Kommune, ja, det var gået så hurtigt, at byrådet, allerede inden der var gået 30 år fra projektets indsendelse, havde kunnet give sin endelige godkendelse.

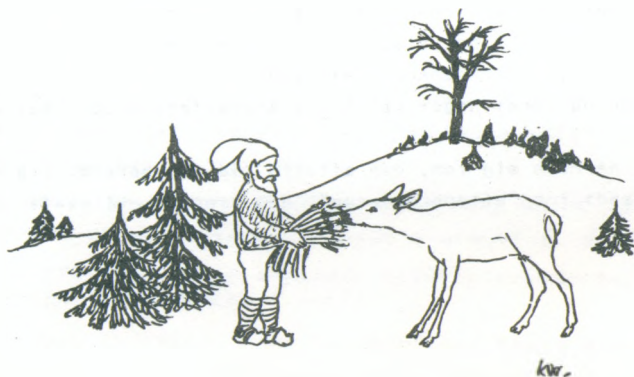
"Det ville simpelthen ikke have været muligt, hvis ikke både Jens S. Jensen og Muff havde skubbet vældigt på," sagde K.P. og fortsatte, "nu mangler vi kun lige, at borgerforeningen bestemmer sig for, om de vil være med eller ikke, men mon ikke det bliver klart ret snart - det tager jo tid med dette såkaldte nærdemokrati". Inden de tog afsked med den rare formand, havde de købt hele 2 indskudsbeviser til "Brødeskovhallen". Lige inden de steg ind i bilen, kom Jens S. Jensen forbi. Han skulle også se på det nystøbte fundament - og så skulle han låne ild til sin pibe.

Familien startede for at køre det sidste stykke vej hjem. Brødeskov var som sædvanlig dejlig, og man kunne næsten fornemme at skoven selv var i julestemning - eller var det menneskenes egen sindsstemning, der gav denne fornemmelse? Ude på det åbne stykke mellem Børge Kjærslund og Gl. Hammersholt standsede far igen bilen, og alle 4 kiggede ud over markerne mod Ny Hammersholt og bag ved skoven Hillerød. "Hvor er her smukt", sagde mor, "det lyder utroligt, at der stadig tales om, at der få hundrede meter herfra måske skal opføres et stort center og en godsterminal". Alle 4 var enige om, at man burde støtte alle initiativer mod en sådan vandalisme. Et par minutter efter var familien hjemme.

Om eftermiddagen hyggede de sig alle 4, og om aftenen blev familien Jensen inde ved siden af inviteret til julegløgg, og det viste sig, at de i grunden var meget rare.

Familien Hansen var sikre på, at det nok skulle blive en god jul i Brødeskovområdet.

Fl. B. Hansen.

Budskab over Indlandsisen

Det var i midten af december. Mørketiden var meget mærkbar, kun et par timers dagslys hver dag. Heldigvis var der hård frost med klar himmel, så sneen, der næsten havde begravet byen i slutningen af november, blev oplyst af den lavtstående sol midt på dagen og af månen om natten.

Fjorden uden for vinduerne lå smukt med sin blanke overflade, der i løbet af den korte dag, antog alle tænkelige farvenuancer alt efter solens højde.

Som sædvanlig åbnede jeg for modtageren, da jeg kom hjem fra arbejde hen på eftermiddagen. Vi havde haft black-out i længere tid. Æteren var som renset for radiobølger, kun en svag susen hørtes fra højtaleren. Modtageren stod fast på den aftalte frekvens - 3620 kHz - men den var død.

Igennem snart halvandet år havde jeg holdt jævnlig kontakt med Qutdluq på Grønlands østkyst, en lille klippeø 400-500 km fra nærmeste beboede sted. Der boede 12 mennesker, næsten udelukkende mænd derovre midt i pakis-området; to skibe i sommertiden og så alene resten af året, bortset fra nogle drop fra Grønlandsfly. Der ved fik de post og andre ting, der kunne tåle at blive smidt ud fra flyvemaskine.

Radiokontakten spillede en stor rolle for dem alle; det var vinduet ud mod omverdenen, men nu havde vinduet været lukket længe. Sidste gang jeg havde hørt dem på frekvensen 3620, var kontakten så dårlig, at jeg kun havde fået enkelte ord igennem. Jeg havde siddet længe efter, at jeg havde hørt de sidste løse sætninger derovrefra, og havde forsøgt at kalde. Men radiobølgerne var blevet opslugt af den vældige Indlandsis, der lå imellem os.

Jeg var bekymret over den manglende kontakt; jeg havde på fornemmelsen, at der var noget galt derovre. Da jeg ikke havde fået noget sammenhængende igennem sidste gang, var det jo kun gisninger. Man var disponeret for den slags fornemmelser, når man vidste, hvor afsondret de sad, 12 mennesker i et isøde.

Der havde nu været noget ved Arnes Stemmeføring, der havde lydt anderledes.

Klokken nærmede sig fem, den aftalte tid for opkald. Jeg havde forlængst tændt for "efterbrænderen", den store en-kilowatt for-

stærker, der plejede at trænge igennem selv til den anden side af jorden. Suset fra højttaleren var vist ikke helt så jævnt, som det havde været. Det var ligesom om, båndet begyndte at røre på sig. De plejede at være meget præcise derovre. Deres stærke ESB-station skulle sagtens under gode forhold klare den afstand, hvis bare ikke deres store antenne var blæst ned i en pitoraq, en orkanagtig storm. Det skete med mellemrum.

To minutter i fem, jeg justerede endnu engang modtageren på frekvensen. De skulle komme her. Og så, der skete noget. De var der, men uforståeligt. Instrumentet, der viste styrken af det indkommende signal, rørte sig ikke. Var det Arne eller Winnie, hans kone, der sad ved mikrofonen? Jeg håbede det sidste, for Winnies stemme plejede at gå bedre igennem; det havde jeg konstateret mange gange.

Det var Winnie, hendes stemme lød rolig og sikker: *Qudtleq loran kalder OX 3 DM, OX3DM, OX3DM det er Qudtleq, der kalder.*

Der blev en pause, så jeg greb mikrofonen og begyndte: *OX3DM kalder Qudtleq, kan I høre mig?*

Jeg nåede samtidig at konstatere ved at se på instrumenterne, at senderen kørte, som den skulle. Jeg pressede den til det yderste, helt op på 1,2 kW. Antenne trak fint - heldigvis - for ellers var forstærkerens udgangsrør brændt af omgående, og de var ikke så lette at få fat på heroppe.

Nu svarede Winnie igen, de havde hørt mig, men jeg kunne kun få enkelte sætninger igennem. Jeg greb hovedtelefonerne, de var mere effektive end højttaleren.

Qudtleq loran, gentag meddelelsen langsomt, OX3DM lytter.

Atter hørtes Winnies stemme i hovedtelefonerne. denne gang svagt, men tydeligt: *Vi må have omgående helikopterundsetning; en mand her er dødæg; har du forstået? Skift.*

Jeg havde forstået, mine fornemmelser havde altså været rigtige. Jeg greb atter mikrofonen og bekræftede, men mit signal gik

øjensynligt dårligt igennem for straks efter hørtes Winnies stemme:
*Jeg gentager, vi må have bragt en mand med helikopter til vestkysten,
har du forstået?*

Denne gang lykkedes det for mig at få mit svar igennem, og så sprang jeg ud af døren. Der var ikke langt til telestationen, hvis jeg tog ski på. Jeg kunne stikke tværs over radiofjeldet og ned over sumpen. På telestationen fik jeg afleveret beskeden og bad dem kontakte Grønlandsfly samt sygehuset.

Endnu inden jeg forlod telestationen kom der et telegram igennem fra Angmagssalik med det samme nødråb fra den lille ø sydpå. Den kortvarige åbning på båndet havde gjort det muligt for Angmagssalik at høre vor samtale uden selv at kunne komme igennem til Qudt-leq.

To dage senere lykkedes det - efter et mislykket forsøg - at få en helikopter over indlandsisen efter den syge, takket være vinter-nattens mange ører.

Ole Dam.

**PÅ
CYKELTUR
I 1914**

NR. HERLEV

Bliv medlem af BRØDESKOV BORGERFORENING

Vær med til at præge UDVIKLINGEN

Vær med til at skabe festligt FÆLLESSKAB

Det gælder også DIN FREMTID her

HILLERØD EL-INSTALLATIONSFORRETNING ^{a/s}

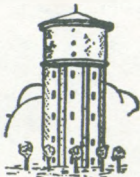
LYS * KRAFT * ELVARME * REPARATIONER

Forlang uforbindende tilbud

03 26 59 19

Frejasvej 4. 3400 Hillerød

tårnby tryk

v/ ARNE HOLM

kamerunvej 5 . 2770 kastrup . telefon (01) 53 34 92

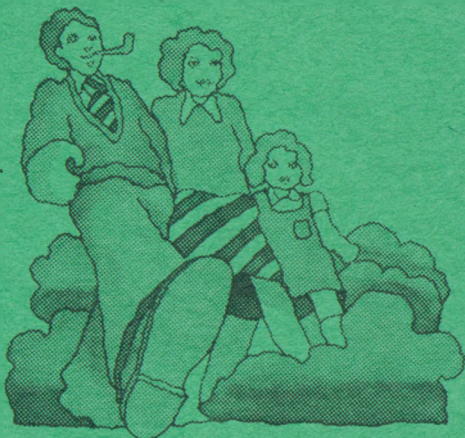
De fleste ta'r os for pengenes skyld.

I Sparekassen træffer De folk
med økonomi som
speciale.
Fagfolk,

som ved, hvordan man får
noget ud af pengene, og
som gerne vil hjælpe Dem
til en god handel. Det kalder
vi Sparekassens Økonomi-
service.

Tal med Sparekassen
før De handler. Uanset om
det gælder køb og salg af
værdipapirer, eget hus eller
bare almindelige daglige
økonomiske spørgsmål.

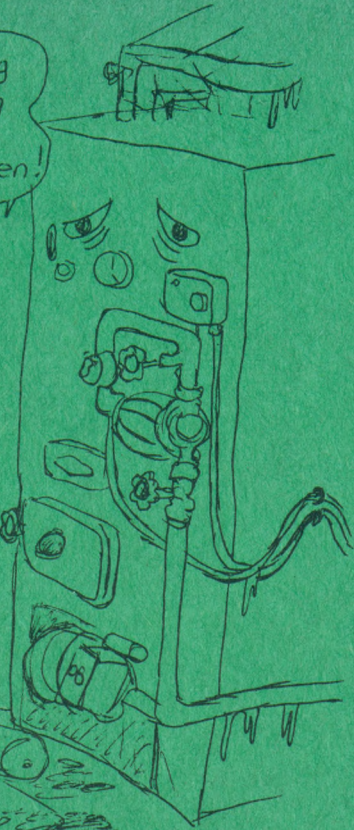
Økonomiservice
De er altid velkommen.

SPAREKASSEN
København-Sjælland

Far, hvornår
skal vi danse
om juletræ

Nu går jeg
altså ind og
ringer efter
Bent Sørensen!

Karin Weckmeister